

DE WEEK VAN HET LEREN IN DE REGIO participatieve netwerkontwikkeling

januari 2005
Stichting voor Volkshogeschoolwerk

Stichting voor Volkshogeschoolwerk in Nederland

Colofon

Deze publikatie kwam tot stand in het kader van het project Regionale Benadering Week van het Leren en het Europese Grundtvig 2-project TROG-ALW.
Het project Regionale Benadering werd gefinancierd door de Commissie Projecten van de Stichting voor Volkshogeschoolwerk

Uitgave: Internationale Commissie Stichting voor Volkshogeschoolwerk
Tekst: Lidwien Vos de Wael
Layout en druk: .....

Vragen, opmerkingen, reacties naar vosdewael.lidwien@worldonline.nl

De Stichting Volkshogeschoolwerk in Nederland heeft tot doel: 'het scheppen van betere voorwaarden voor de stimulering van het volkshogeschoolwerk'. In de actuele Nederlandse werkpraktijk kan dit gelezen worden als *het scheppen van betere voorwaarden voor volwasseneneducatie en meer specifiek de niet-formele volwasseneneducatie*.

De Stichting stimuleert integraal leven-lang-leren-beleid op nationaal en Europees niveau
Zij werkt vanuit drie commissies: Commissie Stimulering Projecten, Commissie Studie & Publicaties en de Commissie Internationale Contacten

De Stichting is lid van de European Association for the Education of Adults EAEA.

INHOUD

Inleiding	pagina 4
Een regionale aanpak	5
Participatieve netwerkontwikkeling: een stappenplan	6
De Week in Lelystad	7
De Week in Friesland	9
Concluderend	11
Aandachtspunten voor de initiator van de Week in de regio	14

Bijlagen

1. Praatpapier Lelystad	16
2. Overzicht interactieve markt Lelystad	18
3. Programma Bustoer Friesland	19
4. Startbijeenkomst in Dokkum	20
5. Lied van de Week	21

INLEIDING

Sinds 2000 vindt in Nederland de Week van het Leren plaats. Het initiatief hiertoe werd genomen door het Ministerie van OC&W, de Internationale Commissie van de Stichting voor Volkshogeschoolwerk, de Beraadsgroep Vorming (een landelijk platform voor niet-formele educatie) en het CINOP. De Week van het Leren wil bij volwassenen het belang en het leuke van leren, 'je leven lang', onder de aandacht brengen. In principe gaat het daarbij om alle volwassenen in Nederland, maar er wordt speciale nadruk gelegd op het informeren en motiveren van specifieke groepen zoals langdurig werklozen, vroegtijdige schoolverlaters en laagopgeleide migranten. Tijdens de Week organiseren lokale en regionale educatieve instellingen en organisaties activiteiten om te laten zien wat er op leergebied allemaal mogelijk is. Met name de samenwerking van meerdere organisaties tijdens de Week van het Leren geeft een extra kracht aan de boodschap en zet de aanbieders in de betreffende regio goed op de kaart.

De Week van het Leren wil echter meer zijn dan louter een publiekscampagne waarin volwassenen informatie krijgen over het educatieve aanbod en verleid worden tot het volgen van cursussen. De Week kent een zogenaamde 'dubbele doelstelling'. De Week biedt namelijk ook een uitgelezen mogelijkheid te komen tot de vorming van een netwerk rond lokaal leven-lang-lerenbeleid. Want tijdens de Week werken lokale en regionale aanbieders van volwasseneneducatie samen in een concrete activiteit. Instellingen op het gebied van volwasseneneducatie-in-brede-zin, namelijk uit de formele, niet-formele én informele educatie, leren elkaar beter kennen en organiseren gezamenlijk een activiteit. Een vruchtbare samenwerking tijdens de Week biedt veelbelovend perspectief op verdergaande lokale ketensamenwerking rond volwasseneneducatie.

De Week van het Leren past naadloos in het Europese en Nederlandse leven-lang-lerenbeleid: Europa wil in 2010 de meest vooraanstaande kenniseconomie ter wereld is en een leven lang leren vormt hiertoe de sleutel, aldus de Europese Commissie. Zij stelt dat een coherent leven lang lerenbeleid van de lidstaten dit economische doel dichterbij brengt en bovendien leidt tot de realisatie van belangrijke maatschappelijke doelen als: persoonlijke ontwikkeling van de burger, empowerment en meer sociale cohesie. De Onderwijsraad onderstreept in november 2003 dit streven nadrukkelijk. In haar advies 'Werk maken van een leven lang leren'. Naar verwachting zal de Tweede Kamer zich naar aanleiding van het Akkieplan Leven Lang Leren, dat zij onlangs van staatssecretaris Rutte ontving, op korte termijn uitspreken voor een nieuwe inspanning op het gebied van leven lang leren. De Week van het Leren brengt bij uitstek de mogelijkheden van een leven lang leren bij de burger onder de aandacht.

De Week van het Leren is al jaren een wereldwijde aangelegenheid en heeft UNESCO als grote promotor. Alleen al in Europa vierden jaarlijks twintig landen een Adult Learners' Week, een Lernfestival of Grote Leerweek. Slogans brengen de boodschap onder de aandacht van de volwassen doelgroep: 'Train your brain' (Zwitserland), 'Catch the Light' (Servië/Montenegro), 'The Knowledge Lift' (Zweden), 'Sign up now!' (UK), 'Lass die Hirnzellen tanzen' (Zwitserland), 'Leren brengt je verder' (Nederland).

Op Europees niveau wisselen organisaties hun ervaringen met de Adult Learners' Week (ALW) uit. Zo coördineert UNESCO Hamburg een Europees netwerk van landelijke ALW-bureaus. Voor Nederland neemt CINOP aan dit netwerk deel. Een ander Europees project rond de Week van het Leren is TROG (The Revival of Grundtvig). In dit project zoeken partnerorganisaties uit Tsjechië, Estland, Zweden, Zwitserland en Nederland naar succesvolle methodieken om de Week onder de aandacht te brengen bij nieuwe en/of moeilijk bereikbare groepen en regio's. De Stichting voor Volkshogeschoolwerk neemt deel aan dit uitwisselingsproject.

In Nederland werkt een *Landelijk Coördinatiebureau* (verder: Landelijk Bureau) aan de promotie van de Week van het Leren. Dit bureau, dat onderdak heeft bij het CINOP, draagt zorg voor het produceren van landelijk publiciteitsmateriaal en de uitvoering van een bescheiden stimuleringsregeling ter ondersteuning van lokale samenwerkingsverbanden. Zij organiseert de jaarlijkse landelijke manifestatie waarbij de prijsuitreiking plaatsvindt voor de meest doorzettende volwassen leerder, het meest innovatieve educatieve project en het meest succesvolle project met een internationale dimensie. Een *Landelijke Klankbordgroep* adviseert het Landelijk Bureau mbt de voortgang en verankering van de Week van het Leren in Nederland. In deze Klankbordgroep werkt een breed spectrum van koepelorganisaties voor formele en niet-formele educatie samen: BVE-Raad, CINOP, Stichting Volkshogeschoolwerk, Beraadsgroep Vorming, Nationale UNESCO Commissie, VNG, Teleac/NOT, Paepon en de Vereniging van Openbare Bibliotheken. Het Ministerie van OC&W financiert het Landelijk Bureau en stelt bovenvermelde stimuleringsbijdrage voor lokale initiatieven ter beschikking.

EEN REGIONALE AANPAK

De Week sloeg vanaf haar introductie in het jaar 2000 goed aan in een aantal gemeenten en regio's. In 2003 werden in 53 gemeenten activiteiten georganiseerd, variërend van een simpele cursusmarkt op zaterdag tot een uitgebreid weekprogramma met allerlei festiviteiten. De Klankbordgroep en het Coördinatiebureau zoeken echter naar een steviger verankering van de Week. In de jaarlijkse evaluaties kwam onder meer het volgende naar voren:

- De Week heeft frisse ideeën en vernieuwende modellen nodig om potentiële leerders aan te spreken en te enthousiasmeren voor leren. Te vaak is er sprake van herhaling van dezelfde formule (zoals de overbekende Open Dag), waardoor de Week haar elán kan verliezen.
- De Week richt zich in principe op alle volwassenen, maar wil zeker ook meer specifieke aandacht geven aan zgn. moeilijk bereikbare regio's en groepen. In een aantal regio's komt de Week tot nog toe niet goed van de grond. Dit betreft oa Friesland, Flevoland, Utrecht en Zeeland, provincies waar het gezien de sociaal-economische situatie toch ook van belang is dat volwassenen de weg naar de diverse leermogelijkheden weten te vinden en dat de betreffende educatieve instellingen duidelijk zichtbaar zijn, zodat zich minder belemmeringen voordoen voor een brede participatie in volwasseneneducatie.
- De activiteiten rond de Week betreffen in de praktijk nog te veel incidentele en losstaande gebeurtenissen en leiden onvoldoende tot duurzame educatieve samenwerkingsverbanden.

De Stichting Volkshogeschoolwerk (verder: Stichting), die als mede-initiatiefnemer van de Week in Nederland op dit gebied een eigen verantwoordelijkheid voelt, besloot op grond van bovengenoemde geluiden en in overleg met de Klankbordgroep, tot een extra inspanning rond de Week van het Leren. De Stichting heeft door middel van haar internationale contacten en haar deelname aan het Trogproject¹ een brede internationale kennis op het gebied van de Week van het Leren en wil deze expertise via haar Internationale Commissie inzetten om de Week in Nederland extra impuls te geven. Besloten werd de aandacht te concentreren op de ontwikkeling van een nieuw model voor een regionale aanpak van de Week van het Leren: *de participatieve netwerkontwikkeling*.

In deze aanpak ligt de nadruk op het ontwikkelen van duurzame samenwerkingsverbanden van waaruit tijdens de Week een aansprekende activiteit georganiseerd wordt. In de participatieve netwerkbenadering komt het initiatief om in betreffende regio een Week van het Leren te organiseren dus van buitenaf, gebruik makend van reeds bestaande en voor de gelegenheid gecreëerde ingangen en contacten. Tijdens de start- en opbouwperiode wordt geprobeerd zodanige voorwaarden te creëren dat het mogelijk is dat het lokale of regionale samenwerkingsverband na het eerste jaar zelfstandig verder gaat. Vooronderstelling bij deze aanpak is o.m. de gedachte 'een neutrale en belangeloze partij in de regio' wellicht makkelijker in staat is om een eerste aftrap te geven, dan een lokale instelling die ter plekke reeds kleur heeft en uiteraard ook eigen belangen kent. Dit nieuwe model is in 2004 in een tweetal gebieden al werkende ontwikkeld en uitgetest. De Stichting nam in Friesland en Lelystad² de rol van aanjager op zich. Bij gebleken succes zou dit model in meerdere gebieden in Nederland, en middels het Trogproject ook in Europa, verder kunnen worden toegepast. In deze brochure worden de opgedane ervaringen beschreven en geanalyseerd.

---

¹ Grundtvig 2 project (2002-2004) gericht op uitwisseling mbt het bereiken van nieuwe regio's en groepen met de Week van het Leren.

² De keus viel op Friesland en Lelystad omdat de Stichting Volkshogeschoolwerk hier gebruik kon maken van reeds bestaande netwerkcontacten.

PARTICIPATIEVE NETWERKONTWIKKELING: EEN STAPPENPLAN

Voordat de Stichting daadwerkelijk actie in een regio ondernam, bepaalde zij haar visie omtrent de startfase. Dit leidde tot een model dat zij in 2004 in de praktijk wilde uittesten en verder ontwikkelen. In eerste instantie werd er van uit gegaan dat het model alleen in Lelystad zou worden uitgetest, maar toen al snel bleek dat de aanpak goede perspectieven bood, werd in overleg met het Landelijk Bureau besloten om nog hetzelfde jaar in Friesland een tweede experiment te starten.

Het gevolgde model wordt hieronder middels onderstaand stappenplan toegelicht:

1. Oriëntatie in de betreffende regio: hebben sommige instellingen al eens meegedaan met de Week van het Leren en hoe is dat bevallen, zijn er reeds ervaringen met de vorming van een lokaal of regionaal educatief netwerk? Wat zijn de sleutelorganisaties, wie zijn de sleutelfiguren?
2. Op grond van deze oriëntatie schrijft de projectwerker *een op de regio toegespitst praatpapier* met informatie over de achtergrond en het tweeledige doel van de Week in Nederland (bijlage 1). In dit praatpapier staan ook voorbeelden van activiteiten genoemd en wordt toegelicht welke landelijke organisaties achter het initiatief staan en desgewenst ondersteuning kunnen bieden aan een beginnend initiatief ter plekke.
3. Met het praatpapier in de hand vindt *telefonische benadering* plaats van lokale sleutelorganisaties uit de formele en niet-formele educatie, namelijk het ROC, de bibliotheek, de volksuniversiteit en de gemeente (de beleidsambtenaar die volwasseneneducatie in het pakket heeft). Tijdens dit telefoongesprek tracht de projectwerker deze instellingen te interesseren voor de Week. Bij een in eerste instantie positieve reactie wordt het praatpapier naar de organisatie gemaïld met het verzoek om het voorstel nog eens te bekijken en evt. aan een eerste oriënterende bijeenkomst hierover deel te nemen. Enkele dagen later belt de projectwerker weer terug om een verdere reactie te horen en bij een positieve reactie de deelname aan een startbijeenkomst af te spreken.
4. Het is van belang om in deze eerste fase meteen *de juiste personen* te pakken te krijgen, dwz mensen die namens hun organisatie beslissingen kunnen nemen omtrent deelname aan de Week, de inzet van menskracht en middelen. Deze sleutelpersonen worden benaderd via reeds bestaande netwerkcontacten in de regio. Met behulp van deze gegevens vindt een uitgebreide telefonade plaats om vervolgens via via bij de juiste personen te komen. Indien mogelijk worden deze personen ook nog benaderd door de eigen landelijke koepelorganisatie (VOB, VNG, CINOP) die aanvullende informatie kan geven, het landelijk beleid kan toelichten, enz.
5. De Stichting en het Landelijk Bureau beleggen de startbijeenkomst. Dit impliceert het zorgdragen voor de datum, locatie, agenda, verslaggeving en inhoudelijke input. Programma van de startbijeenkomst:
  - a. Toelichting op de achtergrond van de Week, haar tweeledige doel en de ondersteuning die het landelijk bureau en andere landelijke organisaties kunnen bieden.
  - b. De aanwezige instellingen vertellen over hun ervaringen en verwachtingen tav de Week.
  - c. Een eerste inventarisatie van ideeën mbt een mogelijke gezamenlijke activiteit. Hierbij de nadruk leggen op het bedenken van een eenvoudig plan voor het eerste jaar: niet te groots van start willen gaan, maar een relatief eenvoudige activiteit bedenken die naar meer smaakt en waarbij men al samenwerkend zicht krijgt op elkaars organisatie, de onderlinge verschillen, de betreffende culturen en mogelijkheden.
  - d. Organisaties geven aan of ze op basis van de informatie en ideeën bereid zijn om voor de komende Week (2003) samen te werken. Praktische vervolgspraken maken.
6. Na de startbijeenkomst verschuift de rol van de organisaties van buiten de regio. De nadruk van hun bijdrage ligt nu meer op het 'vlot trekken' van de praktische organisatie rond de Week en het creëren van voorwaarden voor een permanent educatienetwerk in de toekomst. De landelijke organisaties blijven weliswaar betrokken bij de gevormde Initiatiefgroep, maar hebben daarin vooral een ondersteunende en informerende rol. De functie van aanjager wordt losgelaten en de verantwoordelijkheid voor de voortgang ligt meer en meer bij de Initiatiefgroep.

DE WEEK IN LELYSTAD

In Lelystad werd bovenstaand stappenplan uitgevoerd. De periode tussen het schrijven van het praatpapier en de startbijeenkomst (stap 1 t/m 5) bedroeg vijf weken. Het ROC, de Bibliotheek en de Gemeente Lelystad reageerden positief op het voorstel voor een gesprek. De Gemeente stelde een vergaderruimte ter beschikking. De Volksuniversiteit was wel geïnteresseerd, maar zag geen ruimte voor veel inzet van haar kant, wegens de reeds overvolle agenda's van de bestuursleden/vrijwilligers.

De startbijeenkomst vond plaats op 16 februari onder voorzitterschap van de Stichting. Een medewerker van het Landelijk Bureau hield een inleiding over de organisatie van de Week in Nederland. De aanwezigen gaven aan in Lelystad een activiteit te willen organiseren. De vergadering eindigde dan ook met het instellen van een Initiatiefgroep die een concreet plan ging uitwerken. In deze groep namen zitting: Bibliotheek, ROC, Gemeente en (in adviserende rol) de Stichting Volkshogeschoolwerk. Op 21 april sloot Onderwijscentrum SGL zich bij de Initiatiefgroep aan. Stichting IVIO leverde de eerste bijeenkomsten een waardevolle bijdrage.

De Initiatiefgroep formuleerde tijdens haar eerste bijeenkomst de doelstelling van de Week 2004:

- A. Meer inwoners van Lelystad raken bekend met de gedachte van de Week van het leren en met de diversiteit aan leermogelijkheden in hun omgeving.
- B. Relevante aanbieders en organisaties in Lelystad werken samen in een concrete activiteit
- C. Deze samenwerking biedt perspectief op a) praktische lokale ketensamenwerking rond volwasseneducatie in de brede betekenis (nl. formele, niet-formele en informele educatie) en b) de vorming van een lokaal netwerk rond leven-lang-lerenbeleid.
- D. Er ontstaat een basis voor een jaarlijks terugkerende activiteit om volwassen Lelystedelingen te motiveren tot leren.

De Initiatiefgroep wilde zich met de Week in principe op alle Lelystedelingen gaan richten, wetende dat het gemiddelde opleidingsniveau in deze stad laag is. Enkele specifieke doelgroepen werden extra genoemd: langdurig werklozen, voortijdige schoolverlaters en laag opgeleide allochtone vrouwen. Vervolgens brainstormde de vergadering over mogelijke activiteiten tijdens de Week. Nadat allerlei spannende mogelijkheden de revue gepasseerd waren, werd besloten om het plan voor een interactieve manifestatie (soort 'Uitmarkt') op het centraal gelegen Stadhuisplein verder uit te werken, een gezamenlijke cursuskrant te maken en een Lelystads Dictee te organiseren. Het ROC bood aan de rol van trekker of coördinator op zich te nemen en afgesproken werd dat alle externe communicatie over de Week steeds namens het spiksplinternieuwe samenwerkingsverband zou verlopen, met gebruik van het landelijke briefpapier en logo van de Week van het Leren.

Hierna kwam de Initiatiefgroep nog acht keer bij elkaar. Dit betrof korte werkvergaderingen van max. anderhalf uur (rond de klok van 18.00 uur). Activiteiten in deze periode waren o.a.:

- Een overzicht maken van plaatselijke instellingen en organisaties met een aanbod op het gebied van formele en niet-formele educatie
- Een informatieavond organiseren voor deze instellingen waarop het initiatief van de interactieve markt en de gezamenlijke Cursuskrant werd toegelicht (de aanwezigen, een tiental belangstellende organisaties, reageerden positief op het voorstel en gaven aan dat zij hun aanbod graag op de markt zouden presenteren).
- De Interactieve Markt organiseren (de gesprekken over de Markt leidden tot het besluit om nog twee aanvullende activiteiten te realiseren: het maken van een Cursuskrant van Lelystad met daarin een zo breed mogelijk overzicht van het lokale educatieve aanbod én het organiseren van het Groot Lelystads Dictee)
- De samenstelling van de Cursuskrant: instellingen benaderen, gegevens mbt cursusaanbod dmv een speciaal format verzamelen en invoeren, layout, drukken en huis-aan-huis verspreiden
- Het organiseren van het Dictee: jury en dictee samenstellen, prominenten en burgers uitnodigen
- PR-activiteiten: reclameborden langs hoofdwegen, regionale pers benaderen, via eigen netwerken

Halverwege de voorbereidingsperiode vond een boeiende ontmoeting plaats met enkele leden van de collega-initiatiefgroep in Friesland en de deelnemers van het Europese Trogproject. Tijdens een geanimeerde lunchbijeenkomst werden ervaringen met de Week in binnen- en buitenland verteld, tips uitgewisseld en wederzijds inspiratie opgedaan.

De Dag van het Leren in Lelystad

1. De Cursusgids werd eind augustus huis aan huis verspreid. De Initiatiefgroep kreeg veel positieve reacties op de goed verzorgde uitgave, zowel van het publiek als van de aanbieders van educatie. Veel mensen bekeken de informatie gedetailleerd ('Er is veel meer aanbod dan ik dacht!'), sommige mensen gingen prijzen vergelijken... Overigens is het maken van een cursusgids, die niet meteen bij het oud papier terecht mag komen, niet goedkoop. Door de korte voorbereidingstijd kon niet veel aandacht besteed worden aan sponsoring. Toch waren er dit eerste jaar al twee adverteerders die samen goed waren voor € 3000,-
2. De Interactieve Markt op zaterdag was redelijk geslaagd (zie bijlage 2 voor overzicht deelnemers). Er waren veel leuke gesprekken met passanten, waarvan de meerderheid 'toevallig langskwam'. De 'spreekstalmeester' die bij alle stands een interview hield bleek publiek aan te trekken. Er was echter ook sprake van kinderziektes en beginnersfouten: de opstelling van de (veel te kleine) kramen was niet ideaal, zeker met het oog op de hard waaiende polderwind, niet alle voorzieningen bleken geschikt en op tijd aanwezig en niet alle presentatoren slaagden er in om een echt interactieve presentatie te verzorgen.
3. Ruim veertig mensen deden mee aan het Dictee dat door de loco-burgemeester werd voorgelezen en een echt Lelystads onderwerp had. Deze activiteit, waar veel bestuurlijk draagvlak voor was, kreeg ruime pers aandacht. De geboorte van een nieuwe lokale traditie?

Evaluatie

De Initiatiefgroep evalueerde het verloop van de activiteiten eind september. Over de Cursusgids en het Dictee was zij in grote lijnen zeer tevreden. Natuurlijk zijn er allerlei verbeterpunten te melden, maar beide activiteiten kunnen, in ieder geval volgens de Initiatiefgroep, zó door naar het volgend jaar. Over de Interactieve Cursusmarkt is langer doorgepraat: de verschillende verwachtingen die je bij zo'n activiteit hebt kwamen daarbij aan de orde. Verwacht je honderden mensen die om de kramen heendrommen, reken je op tientallen nieuwe inschrijvingen voor de cursussen? Wanneer is zo'n markt nu eigenlijk een succes? Waar meet je dat aan af? Hoe zit het met de kosten-batenverhouding, geïnvesteerde energie versus resultaat? Binnen de organisaties die in de Initiatiefgroep vertegenwoordigd zijn verschilden de meningen hierover: van enigszins teleurgesteld ('het heeft ons niet echt iets opgeleverd') tot gematigd positief ('voor een eerste keer was het een heel behoorlijk resultaat, mede gezien de korte voorbereidingstijd').

De evaluatiegesprekken van/met de deelnemende organisaties zijn op het moment van dit schrijven nog niet allemaal afgerond. Maar terugblikkend naar de voorafgestelde doelstellingen A t/m D kan men reeds het volgende zeggen:

Doelstelling A

Meer inwoners van Lelystad raakten door de Cursusgids en de Markt bekend met de gedachte van de Week van het Leren en met de diversiteit aan leermogelijkheden in hun omgeving. Kwantitatieve gegevens zoals het aantal bezorgde kranten, hoeveelheid gesprekken, enz. zeggen echter niet zo veel. Ook is het moeilijk te meten of deze 'bekendheid' ook geleid heeft tot meer cursusinschrijvingen.

Doelstelling B

Relevante aanbieders en organisaties in Lelystad werkten samen in een drietal concrete activiteiten.

Doelstelling C

Deze samenwerking biedt mogelijk perspectief op praktische lokale ketensamenwerking rond volwasseneneducatie in de brede betekenis en vorming van een lokaal netwerk rond leven-lang-lerenbeleid. Met name de organisaties die bij de Initiatiefgroep betrokken waren leerden elkaars aanbod, mogelijkheden en cultuur beter kennen. Deze organisaties deden dit ook vanuit de wens te komen tot verdere en nauwere samenwerking. Sommige organisaties hopen zo bijvoorbeeld te komen tot een betere afstemming van het lokale educatieve aanbod. De Dag van het Leren was voor de deelnemende organisaties een mooie netwerkgelegenheid. De Gemeente Lelystad gaat, mede op basis van deze ervaring, het initiatief nemen tot de vorming van een lokaal educatief platform.

Doelstelling D

Er is, door het goede samenwerkingsklimaat dit jaar en de eerste resultaten, daadwerkelijk een basis ontstaan voor een jaarlijks terugkerende activiteit om volwassen Lelystedeling te motiveren tot Leren. De inmiddels opgedane ervaringen kunnen de komende jaren verder te gelde worden gemaakt.

DE WEEK IN FRIESLAND

Op grond van de positieve reacties in Lelystad besloten de Stichting en het Landelijk Bureau om ook in Friesland actie te ondernemen. Inmiddels was het al medio maart, dus enige spoed was geboden. In grote lijnen werd ook in deze provincie volgens hetzelfde stappenplan (pag. 5) gewerkt: oriëntatie, praatpapier en een uitgebreide telefonade.

Op 15 april vond de startbijeenkomst plaats met vertegenwoordigers van het Friesland College, Bibliotheek Leeuwarden (deze beide organisaties deden overigens reeds eerder ervaring op met de Week), AOC, Volksuniversiteit Leeuwarden en Samenwerkende Dorpshuizen Friesland. Deze bijeenkomst werd voorgezeten door een vrijwilliger van de Stichting Volkshogeschoolwerk, tevens voorzitter van het bestuur van VHS Terschelling. De Gemeente Leeuwarden en de Provincie Friesland sloten zich helaas niet bij het initiatief aan vanwege andere prioriteiten.

Tijdens de startbijeenkomst werden twee korte inleidingen gehouden: de eerste over de achtergrond en de (dubbele) doelstelling van de Week en de tweede over het werk van het Landelijk Coördinatiebureau. Na enig aftasten bleek al snel dat de aanwezige organisaties zich wilden inzetten voor Friese deelname aan de Week van het Leren en dat daarbij dezelfde doelstellingen bij de Week voor ogen hadden als in Lelystad (zie pag...). Er werd een Initiatiefgroep gevormd die het ter plekke geopperde idee van een bustoer door de provincie ging uitwerken. Alle aanwezigen namen deel aan deze Initiatiefgroep. Naderhand sloten zich nog meer organisaties bij de Initiatiefgroep aan: Afûk, Plattelandsvrouwen Fryslân, Emancipatie-instituut EQUA en het Fryske Gea (natuurorganisatie).

In totaal zes vergaderingen werd de bustoer verder voorbereid: tijdens de Week van het Leren ging een speciale bus door de provincie rijden met per dagdeel een andere stopplaats. Bij iedere stopplaats zouden lokale organisaties een activiteit organiseren om het leren van volwassenen te promoten. Per stopplaats varieerde ook de doelgroep. De Initiatiefgroep vond ook andere organisaties bereid om op locatie mee te werken. Er kwam een centraal communicatieplan voor de provinciale publiciteit. De lokale publiciteit was verantwoordelijkheid van de betreffende stopplaats. Het Friesland College integreerde haar activiteiten mbt de Dag van de Alfabetisering (in dezelfde Week) in het programma. Zij organiseerde een kettingbrief langs diverse locaties met gedichten van recent gealfabetiseerden.

De Week van het Leren in Friesland

- Op maandagmorgen vond een provinciale openingsbijeenkomst in Dokkum plaats. Deze bijeenkomst werd door cursisten van het Friesland College voorbereid en uitgevoerd (bijlage 4). Een bekend Fries zangduo vertolkte een speciaal voor de Week gemaakt Lied (bijlage 5). Tenslotte startte deze morgen ook de kettingbrief met gedichten. Deze kettingbrief werd op vrijdag afgesloten in de Bibliotheek van Leeuwarden: een enorm bouwwerk met gedichten ('elfjes') en uitspraken van cursisten alfabetisering was het indrukwekkende resultaat.
- De bus reed van maandagmorgen tot vrijdagmiddag langs diverse locaties in Friesland (bijlage 3). Het programma van de bustoer was goed voorbereid en divers. Een breed spectrum van educatieve instellingen was actief bij deze toer betrokken. De uitnodiging met het overzicht van de stopplaatsen had het design van een soort strippenkaart. Bezoekers aan de bus kregen een roos ('met doornen die moesten prikkelen tot leren'). Helaas was de opkomst van het publiek matig. Leuk voorbeeld van een geslaagde activiteit is Burgum waar de bus bij de ingang van een drukke supermarkt stond en vrijwilligers van de Stichting Welzijn het winkelpubliek actief aanspraken en informeerden over cursusmogelijkheden.
- De Week werd op zaterdag afgesloten met een speech van gedeputeerde Mulder, die het belang van leren voor volwassenen benadrukte.

Evaluatie

Na afloop van de Week waren de gevoelens binnen de Initiatiefgroep gemengd: de betrokkenen bij de kettingbrief waren blij met het succes van deze activiteit die een zeer goede weerklank had gekregen bij cursisten, collega's, beleidsmedewerkers en opleidingsmanagement. Over de resultaten van de bustocht was men minder te spreken en tijdens het evaluatiegesprek kwamen dan ook vragen naar

voren: was de bustoer op de juiste wijze bekend gemaakt, hoe had de publiciteit er uit moeten zien, waren de gekozen locaties geschikt geweest, enz.? Daarbij werd de vraagstelling 'Hoe krijg je het publiek naar je activiteit?' van lieverlee omgebogen naar 'Hoe kan je het beste naar je doelgroep toegaan?' en 'Ga dáárheen waar je doelgroep al bij elkaar komt'. Niet dat hiermee hét antwoord gevonden was, maar het geeft wel de richting van denken aan die de organisaties insloegen.

Tijdens de eerste evaluatie kwam ook een aantal positieve punten naar voren, zoals

- de enthousiaste en betrokken samenwerking van alle organisaties binnen de Initiatiefgroep en
- het inschakelen van cursisten op verschillende momenten in de Week: naast hun medewerking aan de openingsbijeenkomst waren er ook cursisten actief bij het versieren van de bus, als gastvrouwen op enkele standplaatsen en bij het maken van een cd-rom van de Week.

En ondanks de sterk wisselende resultaten van dit eerste jaar spraken de organisaties zich duidelijk uit voor een vervolg in 2005 met als werkvraag: wat kunnen we gezamenlijk doen om door het gehele jaar heen het leren van volwassenen in Friesland te bevorderen. Diverse mogelijkheden werden daarbij al genoemd en deze worden begin 2005 verder uitgewerkt.

Ook in het geval van Friesland kijken we nu even terug naar de voorgenomen doelstellingen voor 2004. Aangetekend moet worden dat een belangrijk deel van de resultaten en effecten pas na een langere termijn bepaald kan worden.

Doelstelling A

Een (beperkt) deel van de inwoners van Friesland is door de week beter op de hoogte geraakt van het aanbod op het gebied van volwasseneneducatie.

Doelstelling B

Een groot aantal aanbieders van volwasseneneducatie in Friesland werkte samen in een concrete activiteit in het kader van de Week: een Estafette en een Bustoer.

Doelstelling C

Deze samenwerking heeft opgeleverd dat de betreffende aanbieders elkaars aanbod, mogelijkheden en cultuur leerden kennen. Er is wederzijds vertrouwen ontstaan. Dit biedt mogelijk perspectief op de vorming van een educatief netwerk in de nabije toekomst. De eerste voorzichtige ideeën omtrent verdere samenwerking zijn in dat opzicht veelbelovend. Zo overwegen de organisaties om zich bij Open Dagen en in hun cursusgidsen te presenteren met een soort standaardblokje 'Wij werken samen in de Week van het Leren' en daarbij naar elkaars websites verwijzen.

Doelstelling D

Deze aanbieders gaan op grond van de dit jaar opgedane ervaring plannen uitwerken voor verdere samenwerking rond de Week 2005. Daarbij wordt bijvoorbeeld gedacht aan het organiseren van een serie lokale deelactiviteiten vóór de zomer, activiteiten die ieder op zich zelf staan en een eigen waarde hebben mbt de promotie van volwasseneneducatie. Tegelijk zou bij deze activiteiten verwezen worden naar een Friese manifestatie tijdens de Week van het Leren, een feestelijke culminatie.

CONCLUDEREND

Het doel van de actie vanuit de Stichting Volkshogeschoolwerk was tweeledig: enerzijds was het de bedoeling om meer regio's te motiveren tot activiteiten in het kader van de Week van het Leren als publiekscampagne, anderzijds hoopte de Stichting aanzetten te geven die kunnen leiden tot de vorming van lokale of regionale netwerken rond volwasseneneducatie.

Stappenplan

Het stappenplan heeft goed gewerkt. Met de voorgenomen werkwijze lukte het om in relatief korte tijd sleutelorganisaties op het gebied van volwasseneneducatie te enthousiasmeren om gezamenlijk de Week van het Leren op te pakken. Cruciaal was daarbij de persoonlijke benadering van de juiste personen bij de betreffende organisaties én het relatieve 'gemak' waarmee deze organisaties de eerste stappen konden zetten. In eerste instantie werd nl. door derden zorggedragen voor een aantal startvoorwaarden als vergaderdatum en -locatie, voorzitter, agenda, verslaggeving, informatie-input, en dergelijke. Het was van belang dat het praatpapier helder en motiverend was en dat degene die de eerste contacten legde (projectwerker) enthousiasme kon overbrengen en zelf overtuigd was van het belang en (alweer) het leuke van de zaak.

Initiatiefgroep

Toen de Initiatiefgroep eenmaal gevormd was en de instellingen bij elkaar zaten moest 'de chemie' natuurlijk van de aanwezigen zelf komen. Zowel in Friesland als in Lelystad werd bij de startbijeenkomst de nadruk gelegd op het ontwikkelen van een eenvoudige activiteit voor het eerste jaar: liever niet te groots van start gaan, maar een relatief eenvoudige activiteit bedenken die naar meer smaakt en waarbij de partners de gelegenheid hebben elkaar beter te leren kennen. De ervaring laat echter in beide gevallen zien dat de verleiding om grootser uit te pakken maar moeilijk weerstaan kan worden. Dit komt natuurlijk ook omdat, eenmaal bij elkaar in vergadering, de meest leuke voorstellen op tafel verschijnen.....

Beide Initiatiefgroepen hebben bruisend en hard gewerkt in een zeer goed werkklimaat. De deelnemers aan beide Initiatiefgroepen waren bijzonder actief. Daarnaast traden zowel in Friesland als in Lelystad één of meerdere organisaties als 'trekker' op.

Publiekscampagne

De beschrijving laat zien dat het organiseren van een geslaagde activiteit waar voldoende mensen op afkomen (of waarbij je zelf naar de mensen toe gaat!) niet eenvoudig is. Echter, van de opgedane ervaringen leer je, de negatieve punten worden geanalyseerd en positieve resultaten kunnen worden meegenomen naar het volgend jaar. De Initiatiefgroepen in Friesland en Lelystad besloten in ieder geval allebei om volgend jaar verder te gaan met de Week van het Leren. Getuige de evaluatiegesprekken ontbreekt het daarbij allesbehalve aan nieuwe ideeën! De verwachting is dan ook dat in Friesland en Lelystad de Week van het Leren als publiekscampagne het komend jaar een vervolg krijgt.

Educatief netwerk

Zowel in Friesland als in Lelystad werkten educatieve instellingen samen die voorheen niet in deze samenstelling met elkaar om de tafel zaten. Uiteraard bestonden er reeds meerdere bilaterale contacten en projecten, maar van een breed samenwerkingsverband op het gebied van brede volwasseneneducatie was totnogtoe geen sprake. Daarmee is natuurlijk nog geen educatief netwerk ontstaan. De vorming van een solide netwerk is immers een proces van langere adem. Voorwaarden hiervoor zijn o.m. het groeien van wederzijds vertrouwen, de wetenschap dat je samen iets goeds op touw kunt zetten, het inzicht dat instellingen én volwassen leerders door samenwerking meer te winnen dan te verliezen hebben. Door de samenwerking in het kader van de Week van het Leren, de vorming van een dergelijk netwerk dichterbij is gekomen (zie ook kader pagina 13).

Initiator

In Lelystad en Friesland was de Stichting Volkshogeschoolwerk de initiator van het hierboven beschreven proces. Zij werkte hierbij nauw samen met het Landelijk Bureau.

Een van de vooronderstelling bij aanvang van dit project was 'de gedachte dat een neutrale en belangeloze partij wellicht makkelijker in staat is om de eerste aftrap te geven, dan een lokale instelling die ter plekke reeds kleur heeft en eigen belangen kent'.

Achteraf zien we dat deze formule om de Week van de grond te krijgen goed werkt in gebieden waar vanuit plaatselijke organisaties geen initiatief genomen wordt. In een dergelijke situatie heeft het wel degelijk zin om van buitenaf gerichte aanzetten te geven. Vooral de combinatie van een 'outsider met een insider' is dan ideaal.

De rol die de Initiator in beide gebieden vervulde was er een van

- aanjager
- serviceverlening
- informeren, stimuleren en ondersteunen
- steeds weer aandacht geven aan de doelstelling mbt netwerkvorming

Hoe verder

Het komend jaar werken de Initiatiefgroepen in beide regio's verder, mogelijk in een ietwat gewijzigde samenstelling en/of een wat andere structuur. Is daarbij nog verdere ondersteuning vanuit landelijk niveau gewenst? Deze vraag dient in de eerste plaats door de betreffende regio's beantwoord te worden. De betrokkenen aldaar kunnen het beste aangeven óf en zo ja wat voor ondersteuning zij wensen.

De ervaring is overigens dat dit soort projecten, die veelomvattend zijn en stevige inzet vragen, langer tijd nodig hebben om 'uit te harden' en werkelijk te bekliven. De Initiatiefgroepen zullen de handen vol hebben aan *verbreding* van de lokale Week met nieuwe organisaties: zo lijkt de deelname van reïntegratiebedrijven gezien de opdracht van de Week uiterst zinvol. En een steviger bijdrage vanuit het sociaal-cultureel werk kan vanwege haar laagdrempeligheid goede perspectieven bieden om de gewenste doelgroepen te bereiken. Daarnaast gaven de huidige organisaties aan naar *verdieping* van het lokale samenwerkingsverband te streven en zelfs toe te willen werken naar een ketensamenwerking op het gebied van volwasseneneducatie.

Om deze redenen is het wellicht erg snel om de ondersteuning van buitenaf na een bliksemervaring van enkele maanden meteen al weer terug te trekken. Het Landelijk Bureau zou toch minimaal regelmatig contact moeten blijven onderhouden met de jonge Initiatiefgroepen, de ontwikkelingen in deze regio's actief volgen en daar waar nodig ondersteunen.

Een volgend aandachtspunt

Naast verbreding en verdieping van de jonge lokale samenwerkingsverbanden is nog een ander punt van belang voor een succesvol vervolg, nl. resultaatmeting. Want wát leveren alle inspanningen rond de Week nu eigenlijk op? Welke concrete effecten heeft de Week het beleid, op de vorming van educatieve netwerken, op organisaties en uiteraard op de (potentiële) leerders. Het louter meten van aanwezigen bij of aantal inschrijvingen naar aanleiding van een Week-activiteit doet geen recht aan de brede doelstelling van de Week. Er is dan ook met name dringend behoefte aan de ontwikkeling van indicatoren die het mogelijk maken kwalitatieve effecten te meten.

De verschillende mogelijkheden van Lokale Educatieve Netwerken....

De aanwezigheid van een goed functionerend educatief netwerk (of Platform) versterkt de lokale onderwijsinfrastructuur. Er zijn verschillende netwerkvormen mogelijk, méér en minder vergaand. Een minimumvariant, maar nog lang niet algemeen gangbaar, is het netwerk waarbij aanbieders van volwasseneneducatie elkaar met enige regelmaat ontmoeten, *van elkaars aanbod op de hoogte zijn* en elkaars 'gezichten kennen'. Vaak begint een netwerk op deze manier. Al naar gelang de lokale situatie, behoeften en opvattingen kan een netwerk meer body krijgen: de aanbieders besluiten bijvoorbeeld tot *samenwerking* op het gebied van publiciteit en maken een gezamenlijke cursuskant en/of website. Deze samenwerking leidt tot een overzicht van het totale lokale of regionale aanbod voor volwassenen. Hierdoor kunnen instellingen een evt. gat in dit aanbod signaleren of het

bestaande aanbod meer op elkaar *afstemmen* (minder dubbelingen). Binnen het educatieve netwerk kunnen aanbieders *uitwisselen* waar ze in het werk tegen op lopen en welke oplossingen goed werken. Er kan discussie plaatsvinden omtrent speerpunten, de gewenste richting, specifiek lokale behoeften, enz. Tenslotte kan het netwerk een basis leggen voor *lokale ketensamenwerking*, waarbij vraag- en klantgericht gewerkt wordt en de volwassen leerder werkelijk centraal staat. Een effectief Educatief Netwerk heeft een brede basis: deelnemers zijn de lokale aanbieders van formele en niet-formele educatie, aangevuld met andere organisaties/belanghebbenden zoals de stichting welzijn, culturele centra, cliëntenraden, GGZ, gemeente, enz. enz., al naar gelang de plaatselijke infrastructuur. Het netwerk heeft een aanstuurder nodig: iemand die de vaart er in houdt.

AANDACHTSPUNTEN VOOR DE INITIATOR VAN DE WEEK IN DE REGIO

In dit hoofdstuk vindt u praktische aandachtspunten en tips die van belang zijn als u Week van het Leren in de regio wilt stimuleren. Onderstaande tekst is derhalve toegeschreven naar de organisatie of instelling die de rol van initiator op zich neemt.

De voorfase

1. Bij de eerste contacten meteen naar het managementniveau toewerken, want bij de startbijeenkomst dienen immers mensen om de tafel te zitten die kunnen beslissen over inzet van menskracht en middelen.
2. Het belang van deelname voor de betreffende instelling kunnen verwoorden (dus globaal op de hoogte zijn van de positie van de instelling in het lokale veld). Wijzen op de mogelijkheden die de Week biedt voor netwerkvorming, positionering, contacten, enz. Ook aangeven dat deelname bovendien meestal erg leuk is.
3. Paraplu-organisaties zoals VOB, BNPU, VNG, BVE-raad, de provinciale steuninstelling, enz. informeren over het op handen zijnde initiatief in de betreffende regio. Hen vragen dit vanuit hun eigen rol onder de aandacht te brengen bij hun (lid-)organisaties.
4. De instellingen vertellen dat je bereid bent om tijdens de opstart en beginfase een rol te spelen op het gebied van ondersteuning, informatie, enz.
5. Wijzen op de mogelijkheden van het landelijk coördinatiebureau mbt know-how, PR-materialen en de stimuleringsbijdrage.
6. Verduidelijken dat de organisaties de activiteit zélf dragen en er verantwoordelijk voor zijn.
7. Reëel-zijn: er is niet veel geld ter beschikking, deelname kost de organisaties op zijn minst inzet van tijd en waarschijnlijk ook van geld (maar dit laatste ligt aan de keuzes die ze zelf maken), bij de Week ga je samenwerken met organisaties die tegelijk ook je concurrenten kunnen zijn.
8. Wellicht ten overvloede, maar toch: het is van belang dat de initiator zelf goed in het verhaal zit en er werkelijk in gelooft. Overbrengen van eigen enthousiasme is al bijna het halve werk.

De eerste twee bijeenkomsten

9. Zorgdragen voor praktische zaken als vergaderdatum, locatie, agenda, verslaggeving en zorgen voor een heldere en goede inhoudelijke input.
10. Tijdens de eerste bijeenkomst meteen al gezamenlijk discussiëren over het tweeledig doel van de Week: enerzijds is de Week een motiverings-campagne gericht op volwassenen. Anderzijds biedt de Week perspectief op lokale samenwerking en de vorming van een educatief platform. Dit punt zal waarschijnlijk in de loop van het proces vaker herhaald moeten worden. De Week levert immers meestal geen tientallen nieuwe cursisten op en er moeten dus ook andere 'dwingende' redenen zijn om aan deze activiteit mee te doen.
11. In verband met punt 10: goed doorvragen naar de ervaringen en verwachtingen die de aanwezige instellingen tav Week hebben
12. Adviseren om het eerste jaar niet meteen te groots van start te gaan: de voorkeur geniet een relatief eenvoudige activiteit die naar meer smaakt en waarbij men al werkende kan wennen aan de samenwerking, aan de verschillen tussen de organisaties, de betreffende culturen en mogelijkheden (overigens is de ervaring totnogtoe dat de instellingen zó enthousiast zijn dat zij toch graag iets groters willen organiseren).
13. Uitkomsten van de eerste bijeenkomst zouden moeten zijn: de aanwezige instellingen geven aan of ze geïnteresseerd zijn om mee te doen, de eerste ideeën rond mogelijke activiteit zijn verwoord, praktische afspraken mbt een Initiatiefgroep en verder vervolg zijn gemaakt.
14. Afspreken wie de trekker van de Initiatiefgroep wordt (en desgewenst afspreken dat deze trekkersrol gaat rouleren: een volgend jaar neemt een andere organisatie dit op zich).
15. Nagaan welke organisaties of groepen een actieve rol kunnen spelen in de voorbereiding en uitvoering. Denk daarbij ook aan PABO-studenten of studenten Cultureel Maatschappelijke Vorming, die bijvoorbeeld tijdens straatactiviteiten op het publiek kunnen afstappen, flyers uitdelen, mensen informeren, enthousiasmeren, enz.

De verdere voorbereidingsperiode

De nadruk ligt nu verder op het vlot trekken van de organisatie en het creëren van voorwaarden voor een permanent educatief netwerk. Voor de initiator betekent dit in concreto:

16. Een ondersteunende en informerende rol: de initiatiefgroep en mn de trekker zodanig ondersteunen dat de organisatie zich ontwikkelt en soepel verloopt. Vaak is de Week een nieuw fenomeen voor de deelnemende organisaties, derhalve is er meestal veel behoefte aan informatie. Praktische ervaringen van derden zijn dus welkom.
17. Een stimulerende, enthousiasmerende rol: niemand heeft het eerste jaar al uren voor deze activiteit ingepland. Veel hangt er dus ook van af hoe 'leuk' het is om aan de Week te werken.
18. Door de eigen houding laten zien dat de initiator weliswaar een (niet onbelangrijke) rol in deze fase speelt, maar dat het hun activiteit is, dat zij zelf verantwoordelijk zijn.
19. Bevorderen dat iedere organisatie een eigen bijdrage levert in de voorbereiding, een bijdrage die past bij ieders eigen mogelijkheden (denk aan inzet van menskracht, materialen, ruimte, enz.)
20. Reeds in de beginfase de gemeente aan de Week committeren: het werkt goed als deze sleutelspeler in het educatieve veld de Week meteen ondersteunt, want dan zijn instellingen makkelijker over de brug te halen.
21. Reeds in de beginfase de lokale pers bij de voorbereiding betrekken.
22. Uitgaan van een zo veel mogelijk budgetneutrale activiteit en van de mogelijkheid van sponsoring

Tijdens de week

23. Aanwezigheid tijdens een of meerdere activiteiten in de regio. Dit wordt door de organisaties bijzonder op prijs gesteld. Hierdoor ziet de initiator met eigen ogen waar alle inspanningen toe hebben geleid en is daardoor bovendien ook beter in staat de evaluatie (mede) voor te bereiden.

Na afloop van de week

Aandacht besteden aan een goede evaluatie. De initiator speelt hierin een belangrijke rol. Voor de initiator betekent dit in concreto:

24. Bij voorkeur binnen twee á drie weken na afloop van de Week napraten, elkaar de verhalen en anecdotes vertellen, en aansluitend een eerste evaluatie te houden. Op een dergelijke termijn heeft iedereen nog goed paraat hoe de activiteiten verliepen.
25. Evalueren op grond van de vooraf vastgestelde tweeledige doelstelling: wat valt er te zeggen over de publiekscampagne, hoe verliep de activiteit precies? en wat heeft de geleverde inspanning betekend mbt verdere samenwerkings-/netwerkperspectieven? Overigens zijn er op dit moment nog nauwelijks bruikbare instrumenten beschikbaar waarmee je kwantitatieve en kwalitatieve resultaten mbt de Week kunt meten. Hieraan wordt op verschillende plekken in Nederland en Europa gewerkt.

Knelpunt 2004

De Week vond meteen na de zomervakanties plaats. Dit was erg ongunstig, zowel voor de betreffende instellingen als voor de cursisten die op een ander tijdstip mogelijk meer bij de organisatie en uitvoering betrokken hadden kunnen zijn.

LEREN (VOOR VOLWASSENEN) IN FLEVOLAND

(praatpapier januari 2004)

leren is leuk / leren, voor ieder wat wils / wat je altijd al had willen leren... / leren voor de lol / leren, daar kom ik verder mee / iedere dag wat leren / leren doe je overal / nooit te ... om te leren

Motivatie Leren in Flevoland

Sinds 2000 vindt in Nederland de Week van het leren plaats. De Week wil het belang en het leuke van leren, je leven lang, bij volwassenen onder de aandacht brengen. Tijdens deze Week organiseren lokale educatieve instellingen en organisaties activiteiten om te laten zien wat er op leergebied allemaal mogelijk is. Met name de samenwerking van meerdere organisaties tijdens de Week van het leren geeft een extra kracht aan de boodschap en het zet deze aanbieders goed op de kaart. Vanuit een landelijke Klankbordgroep en CINOP, waar het landelijk coördinatiebureau zetelt, vindt ondersteuning plaats. Dit gebeurt o.a. middels het instellen van diverse prijzen, het verzorgen van publiciteitsmateriaal en het ter beschikking stellen van een bescheiden stimuleringspremie ter ondersteuning van lokale samenwerkingsverbanden (OC&W-geld 2000-2002).

Meerdere regio's in Nederland 'vierden' de Week van het leren op enthousiaste en veelal ook vernieuwende wijze. Zo vonden bijvoorbeeld in Drenthe en Noord-Brabant veel activiteiten plaats die georganiseerd waren vanuit lokale samenwerkingsverbanden. In andere provincies, zoals Friesland en Flevoland, werden met name activiteiten vanuit de eigen instelling georganiseerd. 'Leren in Flevoland' wil de samenwerkingsmogelijkheden tussen educatieve instellingen rond de Week verkennen en de Week in de provincie steviger op de kaart zetten. Immers, óók (of juist) in Flevoland is het van belang dat volwassenen de weg naar de diverse leermogelijkheden weten te vinden en de instellingen duidelijk zichtbaar zijn.

Projectdoel

- Meer inwoners van Flevoland raken bekend met de gedachte van de Week van het leren en met met de diversiteit aan leermogelijkheden in Flevoland.
- Relevante aanbieders en organisaties in Flevoland werken samen in een concrete activiteit
- Deze samenwerking biedt perspectief op a) praktische lokale ketensamenwerking rond volwasseneneducatie in de brede betekenis (nl. formele, niet-formele en informele educatie) en b) de vorming van een lokaal netwerk rond leven-lang-lerenbeleid *.
- Er ontstaat een basis voor een jaarlijks terugkerende activiteit om volwassen Flevolandse te motiveren tot leren.

Globaal plan eerste jaar

- ◆ Januari
Lokaal initiatief 'Leren in Flevoland' start in Lelystad, met minimaal drie partners die in ieder geval gezamenlijk een basisactiviteit willen organiseren. Te denken valt aan: roc, bibliotheek, gemeente (accord op managementniveau).
- ◆ Januari/februari
Andere organisaties benaderen met de vraag of zij zich willen aansluiten bij 'Leren in Flevoland' en een voorstel kunnen doen mbt hun eigen bijdrage aan een gezamenlijke polderproject: Volkuniversiteit, Sociale activeringswerk (Concern voor Werk), sociaal-cultureel werk, Inloophuis Waterwijk, Kubus, ouderenclubs, Scouting, Pluspunt Vrijwilligerswerk, wijkjongerenwerkers, Kamer van Koophandel, CWI, IVIO, TriAde, Axion, gevangenis, Omroep Flevoland, Flevopost, Dagblad Flevoland, Connexion, Nederlandse Spoorwegen.
- ◆ Begin maart
Startbijeenkomst met geïnteresseerde clubs, bespreken doelen en activiteiten, afspraken over grote lijnen, afspraken samenwerkingsstructuur, ieders mogelijke inbreng bespreken qua menskracht en andere middelen, activiteitencoördinatie, pr-coördinatie, start fondswerving, monitoring.
- ◆ Maart - september
Uitwerking plannen

Mogelijke activiteiten tijdens de Week

- Speciale Connexxionbus rijdt langs dorpen en stad
- Informatie over Leren in Flevoland in reguliere (en speciaal ingerichte) buslijnen en NS-traject Lelystad - Amsterdam
- Huidige cursisten treden op als ambassadeurs
- Schrijvers en dichters lezen voor/vertellen in bus of trein uit eigen werk
- Publieke figuren vertellen over hun eigen leergeschiedenis en -wensen
- Stand-up comedians
- Cursusbonnen verloten
- Informatiemarkt in (overdekt) winkelcentrum met aantrekkelijk aanvullend programma
- Prijs voor doorzettende leerders in Flevoland (ism Omroep Flevoland)
- Leer-/levensverhalen publiceren in dagblad

De deelnemende organisaties dragen samen de verantwoordelijkheid voor het project.

Ondersteuning is mogelijk via:

- Stichting Volkshogeschoolwerk. Deze stichting neemt deel aan de Landelijke Klankbordgroep van de Week van het leren en aan TROG: een internationaal uitwisselingsproject rond de Week, mn gericht op het bereiken van nieuwe sectoren en groepen met de Week. De Stichting is bereid de opstart te ondersteunen, de startbijeenkomst mee voor te bereiden en expertise vanuit TROG-project in te brengen
- Landelijke Klankbordgroep. Deze zal in 2004 enkele lokale activiteiten ondersteunen op plekken waar momenteel geen samenwerkingsverband functioneert
- De VNG kan gemeenten stimuleren om initiatieven te ontplooien rond Week
- De VOB kan bibliotheken benaderen met hetzelfde doel
- De BNVU idem tav de volksuniversiteiten
- Materialen via landelijk coördinatiebureau (kranten, posters, vlaggen), vermelding van activiteiten op de website en in de programmakrant

Middelen

Voor Leren in Flevoland is helaas (nog) geen leuke pot met geld beschikbaar. Naast de reeds beschreven ondersteuning en evt. bijdragen vanuit gemeenten en provincie is het wellicht mogelijk een bescheiden stimuleringsbijdrage aan te vragen bij het landelijk coördinatiebureau. Dit betreft OC&W-gelden.

Verdere financiering kan via sponsoring plaatsvinden.

De deelnemende organisaties leveren menskracht, bijdragen in natura of anderszins.

Het gaat niet om giga-dure activiteiten, maar om deels reeds bestaande activiteiten (jaarlijkse open dag, pr-activiteiten) in een gezamenlijk jasje te stoppen cq op andere wijze in te vullen. Goed gezamenlijk optreden heeft vliegwieleffect naar ieders eigen organisatie.

*

Leren in Flevoland biedt de mogelijkheid de vruchten te plukken van drie Europese Grundtvig-projecten die zich speciaal op de ontwikkeling van de Adult Learners' Week richten.

Deelnemers Dag van het Leren Lelystad 11 september 2004

Onderwijs-centrum SGL	Demonstratie snijtechnieken in de keuken Puzzelopdrachten (in het Frans) Informatie/documentatie
Bibliotheek	Computerles Voorleescursus Informatie/documentatie
ROC Flevoland Educatie	Talentest 'Je bent nooit te oud om te leren' Video alfabetisering Informatie/documentatie
ROC Flevoland Techniek	'Wat mankeert deze auto?' - diagnose stellen Diverse timmer- en zaagopdrachten Informatie/documentatie
ROC Flevoland Economie	Informatie/documentatie
ROC Flevoland GDW	Bloeddruk opmeten Informatie/documentatie
TrainT	Informatie over cursussen, opleidingen en omscholing
Kubus	Luisteren naar piano-muziek Rondleiding Zuil van Lely Cursusinformatie/documentatie
Meerkanten	Test mbt depressie Omgaan met dementie Cursusinformatie/documentatie
Volksuniversiteit	Mogelijkheid tot inschrijving Cursusinformatie/documentatie
Samenspraak	Medewerkers lopen over markt in lakens waarop bezoekers hun ideeën kunnen schrijven mbt multicultureel Lelystad. Informatie en koffie
Pluspunt Vrijwilligerswerk	Kinderen schminken, enquête vrijwilligerswerk, foto's maken Informatie/documentatie
Stichting Welzijn Ouderen Lelystad	Informatie/documentatie
Humanitas	Quiz in de vorm van electro-spel Project Home-Start Lelystad Informatie/documentatie
Groei en Bloei	Workshop bloemschikken Cursusinformatie/documentatie Demonstratie muziekinstrumenten
Improvisie	Cursusinformatie/documentatie
Axion	Informatie/documentatie
Kamer van Koophandel (KvK)	Cursusinformatie/documentatie
Flevoland Business School	Cursusinformatie/documentatie
Initiatiefgroep Dag van het Leren	Uitdeelpunt Cursusgids Lelystad, algemene informatie
Kinder-opvang	Opvang van kinderen door cursisten ROC GDW

Bustoer Friesland

Dag	Lokatie - Organisaties	Activiteit	Doelgroep
MaMo	<i>Dokkum</i> Friesland College	Openingsbijeenkomst Start bustoer Start kettingbrief	Werkgevers, beleidsmedewerkers gemeente Dongeradeel, organisaties en instellingen die met analfabetisme te maken (kunnen) hebben
MaMi	<i>Buitenpost</i> AOC Talent	Demonstratie dierenverzorging	Verstandelijk gehandicapten en hun familie
DiMo	<i>Tytsjerksteradiel</i> Stichting Welzijn Tytsjerksteradiel	Activiteit bij ingang supermarkt met acteurs en cursusinfo	Bewoners Tytsjerksteradiel e.o.
DiMi	<i>Earnewâld</i> It Fryske Gea AOC	Rondleiding natuurgebeid Aankleding bus door cursisten AOC	Breed
WoMo	<i>Noordwolde</i> Vlechtwerk	Rondleiding door oudste ambachtsschool van NL	Breed
WoMi	<i>Grou</i> Fonds Verblifsrecreatie CWI	Informatieplein Loopbaanadvies	Laag opgeleide jongeren Voortijdig schoolverlaters
DoMo	<i>Franeker</i> AOC	Informatie mbt opleidingen m.n. glastuinbouw	Laag opgeleide jongeren Voortijdig schoolverlaters
DoMi	<i>Raerd</i> Emancipatiebureau Equa Stichting Dorpshuizen Friesland Vereniging Kleine Friese Gemeenten Vrouwen van nu BvPF	Markt	(plattelands)vrouwen bezoekers dorpshuizen
VrMo	<i>Ljouwert</i> Emancipatiebureau Equa	Activiteit in Vrijheidswijk	Allochtone jongeren
VrMi	<i>Ljouwert</i> Bibliotheek Leeuwarden Volksuniversiteit Friesland Friesland College Afûk	Leer de taal van je bureu Info Punt Europa Aanbieden kettingbrief	Breed
ZaMi	<i>Ljouwert</i> Afûk / Fryske Akademy / Open Universiteit / Tresoar /	Afsluiting Week Friesland	Breed Beleidsmensen

Startbijeenkomst in Dokkum

In mei zijn de cursisten gestart met de voorbereiding van de Week van het leren door het maken van elfjes en verhalen. 'Wat heeft leren je gebracht?' is het thema en dat bracht prachtige poëzie en proza voort.

Later gaan de cursisten in subgroepjes verder, elk groepje bereidt een onderdeel van de ochtend voor. Zo wordt er o.a. een uitnodigings-, een catering-, een computer- en een toespraakgroep in het leven geroepen. Na de vakantie nog even de puntjes op de i gezet en dan is het zover: 6 september, de aftrap van de Week van het leren in Dokkum.

Maandagmorgen, negen uur. De eerste bezoekers komen binnen, krijgen een persmap en schrijven hun naam op een naamkaartje. In de kantine staat de koffie klaar, de bus van de provinciale initiatiefgroep met informatie over leren in Friesland staat op het parkeerterrein.

Om half tien vindt buiten de officiële opening plaats. Twee cursisten komen uit de bus, dragen de week- van- het- leren- vlag en overhandigen die aan de heer J. Appelhof, wethouder van Dongeradeel, en aan mevrouw Liesbeth Vos van het Friesland College. Zoals het bij een praktijkgestuurde opdracht hoort, mogen ze de vlag naar eigen inzicht hijsen. Dit kost enig geworstel. Dan pakt de wind de vlag.

Op dat moment gaat de deur van de bus weer open en zingend komt het muzikale duo Nanne Kalma en Ankie van der Meer naar buiten. Als bij de rattenvanger van Hamelen volgen de aanwezigen hen naar de kantine.

Daar wordt het speciaal voor deze week gecomponeerde lied nog een keer gezongen. Met het refrein op de beamer kan ieder naar hartelust meezingen.

Cursiste Sonja Bouwman verwelkomt de aanwezig gasten. Aan de heer Appelhof en mevrouw Vos stelt ze de vraag wat leren hen gebracht heeft. Heel veel, blijkt uit de persoonlijke verhalen die volgen. Mevrouw Vos ontvangt de elfjes, als kettingbrief aan elkaar verbonden, die zij naar de vestiging in Sneek zal brengen.

Sonja nodigt de gasten uit naar het computerlokaal te gaan waar cursisten uitleg zullen geven over hun lesprogramma's. In een lokaal boven vertellen cursisten over materiaal waar zij meewerken in de les. In een ander lokaal draait de video waarop Dieuwertje Blok in gesprek gaat met vrouwen die een alfabetiseringscursus gevolgd hebben.

Om kwart voor elf wordt iedereen verzocht zich weer naar de kantine te begeven voor het bijwonen van 'de persconferentie'. Achter de tafel hebben vijf cursisten en een docent plaats genomen. Drie kwartier lang geven zij antwoorden op vragen uit de zaal: persoonlijke vragen, vragen gericht op werving en algemene vragen. Op een vraag van de wethouder wat het doel van de cursisten is, zegt een van hen: "Die baby daar is mijn dochter. Ik wil haar graag voorlezen en later helpen als ze naar school gaat. En dat leer ik niet als ik maar een keer per week les krijg." De wethouder belooft deze boodschap mee te nemen naar Den Haag, waar hij de volgende dag moet zijn.

Als dank voor hun bijdrage bij de opening ontvangen mevrouw Vos en de heer Appelhof een cd met daarop het week-van-het-leren-lied.

Om half twaalf eindigt een prachtige ochtend, waar cursisten de problematiek van het niet (goed) kunnen lezen en schrijven, maar ook het belang van het volgen van een alfabetiseringscursus duidelijk zichtbaar hebben gemaakt.

Baukje Hellema

Lied van de Week

Tekst: Nanne Kalma & Ankie v.d. Meer

Muziek: Nanne Kalma

STUDEREN EN LEREN

Refrein

Studeren en leren - welke cursus trekt je aan?
Studeren en leren - wat een feest om weer naar de les te gaan,
Studeren en leren - wie weet lonkt er een nieuwe baan,
Studeren en leren - kom mensen meld je aan!

Kinst yn 't libben dyn draai net fine, nim dan no in kloek beslût:
Lit dij liede troch de winen, set in stap, kom dyn hûs ris út.
'Learen' bringt dij wier gâns fierder; 'bijbliuwe' fan grut belang -
Better dan hieltyd thûs te sitten: de fruchten dêrfan binn' soer en wrang.

Refrein

Nee, nee en nog eris nee!
Wat mij betreft geen goed idee, ik doe beslist niet mee!
Mijn ouders maakten ooit de fout, mij te sturen naar 't lycee;
Dat heeft mij altijd zeer berouwd, ook al is't tien jaar geleen.
De wereld wilde ik graag zien, bezeilen de oceaan;
Het werk waarmee 'k de kost verdien, is een beste maar saaie baan.

Denk eens aan die verre kusten, waar de zon schijnt elke dag;
Word matroos en ga niet rusten, haal je vaarbewijs op slag.
Door te leren kom je verder in dat wat jij echt zelf graag wilt:
Varen over woesten baren, daar waar de lucht van spanning trilt.

Refrein

Leuk! Te gek! In moai inisjatyf
De Wike fan it Learen is geweldich kreatyf!
Se hawwe it oer redsumheid op sosjaal-maatskiplik mêd;
It belang dêrfan, sa as men seit, is da 'k mijsels úteinlik rêd.
Learen dochst oeral, altyd, dyn hiele libben lang:
Op skoalle mar ek op't wurk of thús en, leauw mij, sels yn 't gefang.

Destijds is't er niet van gekomen, op school is't toen niet goed gegaan.
Maar de achtertand, toen opgelopen, maak ik nu langzaam ongedaan.
Want kijk naar mij, hoever ik nu ben: ik reken, lees en schrijf al goed;
Ik leer en werk op de computer; op school krijg ik weer goede moed.

Refrein